

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-88-22>

УДК 339.9:620.9(4)

ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ «ЗЕЛЕНОГО КУРСУ»

THE TRANSFORMATION OF EU ENERGY POLICY IN THE CONTEXT OF IMPLEMENTING THE «GREEN DEAL» STRATEGY

Приходько Ірина Валеріївна

кандидат економічних відносин, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3366-1185>
Ivan Franko National University of Lviv

Ігнатишин Володимир Іванович

аспірант,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-0163-4206>

Prykhodko Iryna, Ihnatyshyn Volodymyr

Ivan Franko National University of Lviv

У статті розглянуто теоретико-методологічні аспекти трансформації енергетичної політики Європейського Союзу в умовах реалізації цілей Європейського зеленого курсу. Проведено комплексний аналіз чинників і механізмів, через які енергетична політика ЄС впливає на зміни у системі його зовнішньоекономічних відносин, а також визначено можливі наслідки цих процесів для макроекономічного розвитку Союзу. Результати дослідження поглиблюють наукове розуміння взаємозв'язку між енергетичною та зовнішньоекономічною політикою ЄС і формують підґрунтя для подальших наукових розвідок у цій сфері. Практичне значення отриманих висновків полягає у можливості їх використання для вдосконалення зовнішньоекономічної політики України, адаптації національного нормативно-правового середовища до сучасних змін у політиці Європейського Союзу, посилення енергетичної безпеки держави, розширення міжнародної економічної співпраці та поглиблення інтеграції українських підприємств до європейських виробничо-збутових ланцюгів.

Ключові слова: енергетична політика, енергоефективність, енергетична безпека, «зелений курс», енергетична стратегія.

This article examines the theoretical and methodological aspects of the transformation of the European Union's energy policy in the context of achieving the objectives of the European Green Deal. A comprehensive analysis is carried out of the EU's energy policy factors and mechanisms that makes changes in its system of external economic relations, and the possible consequences of these processes for the Union's macroeconomic development are identified. It is established that the renewable energy sector development has become one of the most notable outcomes of the EU energy market liberalisation. It has been established that, in the growing global instability process, the European Union's energy policy is the main factor of the economic and energy security ensuring of the integration bloc. This can be explained by the fact that the energy sector is a fundamental element of the functioning of the economic system, ensuring the stable operation of industry, transport infrastructure, housing and communal services, and the social sector. The methodological framework of the study is based on a comprehensive approach that involves the use of systems analysis to identify interdependencies between the European Union's energy and trade policies. The study also employs methods of logical, structural and comparative analysis to examine the stages of policy evolution and structural transformations in the relevant areas. Statistical methods and tools of economic and institutional analysis were used to process and interpret official statistical data on foreign trade and energy flows. The study findings explain the academic understanding of the interrelationship between the EU's energy and foreign economic policies and lay the groundwork for further academic research in this field. The practical significance of these findings makes possible to be used to improve Ukraine's foreign economic policy, to adapt the national regulatory framework to current changes in European

Union policy, to strengthen the country's energy security, to expand international economic cooperation and to develop the integration of Ukrainian enterprises into European production and distribution chains.

Keywords: energy policy, energy efficiency, energy security, "green deal," energy strategy.

Постановка проблеми. Сучасний курс розвитку Європейського Союзу ґрунтується на концепції стратегічної автономії, яка передбачає поєднання принципів відкритої економіки з посиленням механізмів захисту економічної безпеки та зміцненням ресурсної незалежності. Дослідження змін, що відбуваються у торговельній та енергетичній політиці ЄС, дає можливість визначити основні напрями формування його майбутньої економічної моделі, а також оцінити здатність європейського бізнес-середовища адаптуватися до довгострокових геоекономічних трансформацій.

В умовах зростання глобальної нестабільності енергетична політика Європейського Союзу набуває ключового значення у забезпеченні економічної та енергетичної безпеки інтеграційного об'єднання. Це пояснюється тим, що енергетичний сектор є базовим елементом функціонування економічної системи, забезпечуючи стабільну діяльність промисловості, транспортної інфраструктури, житлово-комунального господарства та соціальної сфери. Водночас рівень розвитку енергетики безпосередньо впливає на конкурентоспроможність економіки ЄС на міжнародних ринках. Її роль проявляється через вплив на інфляційні процеси, стан зовнішньоекономічної рівноваги та ступінь залежності Союзу від зовнішніх постачальників енергетичних ресурсів.

Упродовж 2025–2026 років стратегічні орієнтири енергетичної політики ЄС формуються навколо трьох взаємопов'язаних пріоритетів. Першим є забезпечення надійного та безперервного постачання енергоресурсів для всіх категорій споживачів. Другим напрямом виступає скорочення залежності від імпорту викопного палива та диверсифікація джерел енергопостачання. Третім пріоритетом є прискорення переходу до нової моделі енергетичного розвитку, що передбачає активне використання відновлюваних джерел енергії, підвищення енергоефективності та поглиблення інтеграції національних енергетичних ринків держав-членів у межах єдиного європейського енергетичного простору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питання трансформації енергетичної політики ЄС у контексті реалізації стратегії «зеленого курсу» присвячені праці низки

вітчизняних і зарубіжних учених. Вагомий внесок у дослідженні проблематики енергетичної безпеки зробили такі дослідники, як Гончар М. [1], який розглядає механізми співпраці України з європейськими партнерами у сфері імпорту, транспортування та зберігання LNG, а також значення української газотранспортної інфраструктури для регіональної енергетичної стійкості. Особливу науковець приділив формуванню так званого «європейського LNG щита» як інструменту диверсифікації постачань та посилення енергетичної безпеки Європи. Іщук О. та Стукаленко І. [2] у своєму дослідженні роблять наголос на аналіз енергетичної війни Російської Федерації проти України та Європейського Союзу як складової гібридної агресії. Автори розглядають використання Росією постачань природного газу, нафти та інших енергоресурсів як інструменту політичного тиску та дестабілізації європейського енергетичного простору. Дем'янчук О., Сингаєвська Д. [3] досліджували процес сек'юритизації енергетичної політики Європейського Союзу, за якого питання енергетики розглядаються як складова безпеки та стратегічної стабільності. Автори аналізують трансформацію підходів ЄС до енергетичної безпеки після повномасштабного вторгнення РФ в Україну та оцінюють роль України в європейській енергетичній системі. Особливу увагу автори зосередили на питанні інтеграції українського енергетичного сектору до європейського ринку, синхронізації електроенергетичних систем та розвитку транзитного потенціалу України. Питанню енергетичної політики також присвячені праці Кукуруз О., Батанової Н. [4], де автори розглядають основні напрями трансформації енергетичної стратегії ЄС, зокрема диверсифікацію постачань енергоносіїв, розвиток відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності та реалізацію цілей Європейського зеленого курсу.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Значна залежність економіки Європейського Союзу від імпортних поставок викопних енергоресурсів, особливо з Росії, стала одним із ключових чинників трансформації географічної та товарної структури зовнішньої торгівлі, а також глобальних виробничо-збутових ланцюгів. Такі зміни, з одного боку, спричинили низку серйозних

викликів для економічної стабільності та конкурентоспроможності промислового сектору ЄС, а з іншого – створили передумови для формування нової моделі економічного розвитку, заснованої на диверсифікації джерел постачання енергії та активізації переходу до кліматично нейтральної економіки.

Метою статті є комплексне дослідження чинників і механізмів впливу енергетичної політики Європейського Союзу на трансформаційні процеси у сфері його зовнішньоекономічних відносин, а також оцінка потенційних наслідків цих змін для макроекономічного розвитку інтеграційного об'єднання. Досягнення поставленої мети передбачає виконання низки взаємопов'язаних наукових завдань, серед яких особливе місце посідає аналіз теоретико-методологічних засад енергетичного регулювання як важливого інструменту забезпечення економічної та енергетичної безпеки, а також дослідження процесів інтеграції енергетичної та зовнішньоекономічної політики в межах сучасної моделі функціонування Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою передумовою посилення безпекового компонента енергетичної політики Європейського Союзу впродовж останніх років залишається значна залежність від імпорту енергоресурсів. Відповідно до аналітичних оцінок, у 2023 році рівень імпортозалежності сягав приблизно 58%, що свідчить про необхідність задоволення майже 60% сукупного попиту на енергію за рахунок чистого імпорту з третіх країн. Подібна ситуація зберігалася і надалі. Так, у 2024 році власне виробництво енергії в ЄС забезпечувало лише 43% внутрішніх потреб, тоді як решта 57% покривалася шляхом зовнішніх поставок [7]. Такий рівень залежності безпосередньо пов'язує енергетичну безпеку Союзу зі стабільністю міжнародних ланцюгів постачання, надійністю транскордонної інфраструктури, ефективністю диверсифікації постачальників та здатністю внутрішнього ринку швидко реагувати на коливання цін і обсягів поставок.

Вагоме місце в сучасній системі енергетичної безпеки займає курс на структурну модернізацію енергетичного сектору. За даними Eurostat, у 2023 році відновлювані джерела енергії забезпечували вже 46% загального обсягу внутрішнього виробництва енергії в ЄС, ставши основним джерелом власних енергоресурсів [10]. Водночас частка енергії з відновлюваних джерел у валовому кін-

цевому споживанні демонструвала стале зростання, збільшившись із 9,6% у 2004 році до 24,6% у 2023 році [8]. У 2024 році майже половина всієї енергії, виробленої в межах Європейського Союзу, мала відновлюване походження (48%), а за попередніми даними 2025 року частка відновлюваних джерел у структурі виробництва електроенергії досягла 47,5% [8].

Важливим елементом реалізації цієї політики є підвищення рівня енергоефективності. За оцінками експертів Європейської Комісії, відсутність системних заходів із впровадження енергоощадних технологій протягом останніх двох десятиліть призвела б до збільшення сучасного рівня енергоспоживання в ЄС майже на 27%. У 2023 році первинне споживання енергії скоротилося до 1211 млн тонн нафтового еквівалента, що на 3,9% менше порівняно з попереднім роком, тоді як кінцеве споживання знизилося до 894 млн тонн нафтового еквівалента [9]. З позицій енергетичної безпеки це свідчить про те, що скорочення енергоемності економіки не лише зменшує залежність від імпортних ресурсів, а й пом'якшує вплив цінових коливань на внутрішній ринок та підвищує стійкість енергетичної системи до потенційних кризових викликів.

Як демонструє рисунок 1, після пікового навантаження на платіжний баланс у 2022 році вартісні показники імпорту енергетичних продуктів до ЄС перейшли в траєкторію послідовного зниження. Візуально помітне звуження амплітуди витрат на енергоносії в 2024–2025 роках свідчить про часткову нормалізацію цінової ситуації на енергетичних ринках та адаптацію імпортової моделі Союзу до нових геополітичних і санкційних обмежень. Офіційна статистика Eurostat засвідчує, що у 2025 році вартість імпорту енергетичних продуктів до ЄС знову зменшилася порівняно з попереднім роком: загальний обсяг імпорту енергоносіїв становив 336,7 млрд євро, що на 11,1% менше, ніж у 2024 році, і супроводжувався незначним скороченням фізичних обсягів поставок (–0,6%). Це падіння є частиною ширшого тренду, який розпочався після піку енергетичної кризи 2022 року, коли вартість імпорту енергопродуктів досягала приблизно 693,4 млрд євро. Відтоді сукупні витрати ЄС на імпорт енергоресурсів скоротилися більш ніж удвічі (–51,4%). У ширшому сенсі така динаміка відображає результати санкційної та енергетичної політики ЄС. Після різкого зростання вартості енергоімпорту у 2022 році ЄС

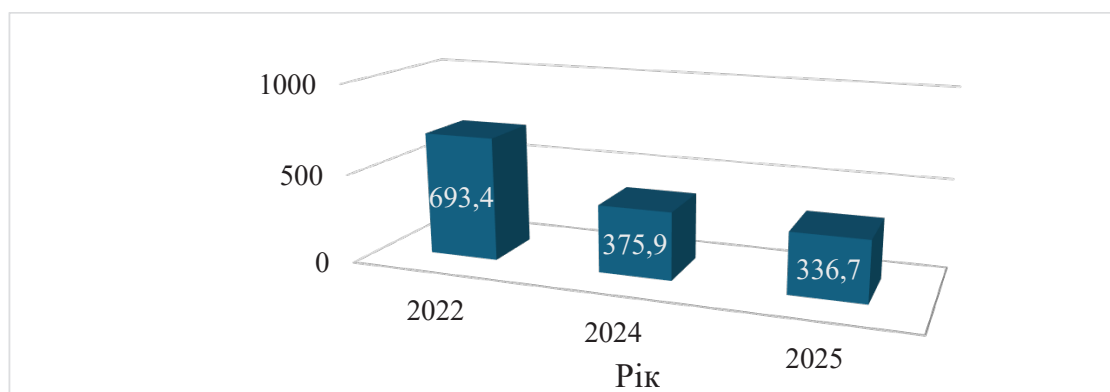

Рис. 1. Вартість імпорту енергетичних продуктів до ЄС, млрд. євро

Джерело: сформовано авторами на основі [11]

послідовно скорочував залежність від російських поставок, водночас перебудовуючи модель енергетичного імпорту. Зростала роль альтернативних зовнішніх постачальників, зокрема США та Норвегії як ключових постачальників нафти й газу, і поступово посилювався внесок відновлюваних джерел енергії у структурі енергобаланс [5]. Відповідно, дефіцит у торгівлі енергоносіями поступово скорочувався під впливом падіння світових цін та обмеження імпорту з РФ. Якщо у 2022 році енергетичний дефіцит досягав пікових значень, то до початку 2025 року він був істотно зменшений, хоча енергетичний сегмент і надалі залишався одним із найбільш чутливих елементів зовнішньоторговельної структури ЄС.

Упродовж 2020-х років енергетична складова зовнішньоекономічних відносин Європейського Союзу перетворилася на одну з центральних сфер взаємодії економічної безпеки, геополітичних процесів і санкційної політики. Якщо в попередні десятиліття енергетичне співробітництво ЄС із зовнішніми партнерами базувалося переважно на принципах взаємовигідної торгівлі та раціонального розподілу ресурсів, то після 2022 року визначальним чинником стала необхідність скорочення критичних залежностей і зміцнення стратегічної автономії Союзу. За цих умов санкції щодо російського енергетичного сектору виступили не лише інструментом реагування на агресію проти України, а й важливим фактором структурної перебудови системи зовнішньоекономічних енергетичних зв'язків ЄС.

Передумовою таких змін була тривала залежність країн Європейського Союзу від постачання російських енергоресурсів,

зокрема природного газу, нафти та ядерного палива. Подібна ситуація забезпечувала Російській Федерації суттєвий вплив на енергетичну безпеку Європи та водночас обмежувала можливості для застосування більш жорстких санкційних заходів, оскільки будь-які серйозні обмеження щодо основного постачальника могли створити додаткові ризики для стабільності внутрішнього енергетичного ринку ЄС. Саме тому після початку повномасштабного вторгнення санкційні кроки в енергетичній сфері реалізовувалися не окремо, а в межах комплексної політики, що поєднувала обмежувальні заходи з переорієнтацією енергетичних потоків та прискоренням процесів енергетичного переходу.

У 2025 році Європейська Комісія представила дорожню карту, спрямовану на повне припинення використання російських енергоносіїв у країнах ЄС. Документ передбачає поступове та контрольоване виведення з європейського ринку російської нафти, природного газу та ядерної енергії із забезпеченням безпеки та координації цього процесу [13]. При цьому основною метою визначено не лише зменшення імпорту з конкретної країни-постачальника, а й подолання залежності як такої шляхом формування більш диверсифікованої, стійкої та орієнтованої на чисту енергетику моделі розвитку. У результаті санкційна та енергетична політики функціонують як взаємопов'язані елементи єдиної стратегії: обмеження щодо російських енергоресурсів супроводжуються розширенням альтернативних каналів постачання, диверсифікацією партнерів, а також стимулюванням інвестицій у відновлювані джерела енергії та заходи з підвищення енергоефективності.

Одним із найважливіших напрямів трансформаційних процесів стало переосмислення місця Російської Федерації в енергетичній системі Європейського Союзу. Якщо до 2022 року російські енергоресурси розглядалися як значущий, хоча й потенційно ризикований компонент енергетичного забезпечення ЄС, то після початку повномасштабної війни вони почали сприйматися насамперед як фактор стратегічної вразливості. У відповідь на нові виклики Союз поступово запроваджував обмежувальні заходи щодо імпорту російського вугілля, нафти та окремих видів нафтопродуктів, а також посилив механізми контролю за постачанням природного газу, включаючи скраплений природний газ (СПГ). Унаслідок цього енергетичне співробітництво з РФ втратило характер звичайних торговельних відносин і стало об'єктом цілеспрямованої політики скорочення критичної залежності.

Водночас важливою рисою підходу ЄС стало прагнення поєднати санкційний тиск із забезпеченням стабільності власного енергетичного ринку. Саме тому обмеження щодо російських енергоносіїв не вводилися одночасно, а реалізовувалися поступово відповідно до визначеного плану, який враховував потреби держав-членів, рівень готовності інфраструктури та наявність альтернативних джерел постачання. Такі заходи вплинули на зовнішньоекономічні відносини в енергетичній сфері не лише через скорочення окремих торговельних потоків, а й через створення нових можливостей для диверсифікації поставок, розвитку міжнародного співробітництва та прискореного будівництва інфраструктури для імпорту СПГ і відновлюваних газів.

На практиці це призвело до суттєвої переорієнтації імпорتنих потоків нафти та природного газу на альтернативні ринки. Хоча конкретні показники змінювалися залежно від року, офіційні матеріали Європейської Комісії свідчать про зростання значення таких партнерів, як Норвегія, Сполучені Штати Америки, держави Північної Африки, Східного Середземномор'я та Близького Сходу. При цьому трансформація охоплювала не лише збільшення обсягів поставок, а й модернізацію всієї системи енергетичних зв'язків. Зокрема, здійснювався розвиток терміналів для прийому СПГ, нарощування пропускної спроможності газотранспортної інфраструктури, оновлення портових потужностей та розширення мережі інтерконекторів. Сукупність цих заходів сприяє формуванню нової архітектури енергетичної взаємодії Європей-

ського Союзу із зовнішніми партнерами та поступово змінює географію його енергетичних зв'язків [13].

Процеси диверсифікації енергетичних поставок знаходять чітке відображення у зміні структури імпорту енергоресурсів до Європейського Союзу. Відповідно до статистики Eurostat, після рекордних показників 2022 року спостерігається не лише поступове скорочення фізичних обсягів та вартості енергетичного імпорту, а й суттєва зміна кола основних постачальників. Зокрема, посилюються позиції США та Норвегії як провідних експортерів нафти й природного газу до ЄС, тоді як роль Російської Федерації в структурі енергопостачання послідовно зменшується. Для більш наочного відображення цих змін доцільно розглянути структуру імпорту основних енергетичних ресурсів до Європейського Союзу у 2025 році.

У 2025 році найбільшими постачальниками нафти до країн ЄС були Сполучені Штати Америки, Норвегія та Казахстан, частка яких у загальному імпорті нафтопродуктів становила відповідно 15,1%, 14,4% та 12,7%. Ще більш виразні зміни простежуються у сфері імпорту скрапленого природного газу. США забезпечували близько 56,0% поставок СПГ до Європейського Союзу, тоді як частка Російської Федерації скоротилася до 13,9%, а Катару – до 8,9%. Такі показники підтверджують, що реалізація санкційної політики та заходів у межах програми REPowerEU сприяла не лише зменшенню залежності від імпортних енергоресурсів, але й суттєвому перегляду географії енергетичних зв'язків на користь більш диверсифікованих і політично надійних партнерів.

Суттєвих змін зазнала також внутрішня структура енергетичного простору ЄС. Важливими елементами цього процесу стали інтеграція енергосистеми України до європейської мережі ENTSO-E, розширення системи електричних інтерконекторів між державами-членами, а також удосконалення механізмів взаємної підтримки у випадках перебоїв із постачанням газу чи електроенергії [9]. Такі заходи безпосередньо вплинули на формування нової моделі зовнішніх енергетичних відносин Союзу. Посилення внутрішньої інтеграції створило передумови для більш самостійної та послідовної зовнішньої політики, оскільки високий рівень взаємопов'язаності енергетичних ринків держав-членів полегшує координацію спільних рішень щодо відмови від ризикованих поста-

чальників та пошуку альтернативних джерел енергоресурсів.

Після 2022 року енергетична політика Європейського Союзу спричинила суттєву трансформацію структури економічних ризиків і джерел конкурентних переваг. Якщо раніше економічне зростання значною мірою ґрунтувалося на доступі до відносно дешевих імпортованих викопних ресурсів та високому рівні відкритості торгівлі, то нині пріоритетними напрямками стали диверсифікація зовнішніх енергетичних зв'язків, скорочення стратегічних залежностей, розвиток ринку екологічно чистих технологій та підтримка енергоємних секторів економіки в умовах декарбонізації. Унаслідок цього конкурентоспроможність ЄС дедалі більше залежить не лише від цінових переваг і продуктивності, а й від здатності протидіяти зовнішнім потрясінням, забезпечувати захист критичної інфраструктури та ефективно управляти стратегічно важливими залежностями, що повністю відповідає концепції «відкритої, але керованої» економіки.

Особливо показовим є вплив на сектор чистих технологій. У «Звіті про прогрес у конкурентоспроможності технологій у сфері чистої енергії» Європейська Комісія зазначає, що, попри історично сильні позиції ЄС у цій сфері, виробники стикаються з істотними викликами, пов'язаними з високими енерге-

тичними витратами, вразливістю ланцюгів постачання та кадровими обмеженнями [12]. З цього випливає важливий висновок – сама по собі кліматична або санкційна мотивація не гарантує зміцнення промислових позицій, якщо вона не підкріплена доступною енергією, інвестиціями, ринковим попитом та індустріальною політикою. Саме тому сучасна політика ЄС дедалі більше орієнтується не просто на регулювання переходу, а на формування економічного середовища, в якому декарбонізація стає джерелом індустріального зростання, а не лише витрат.

Після шоків пандемії, російської агресії та загального загострення геополітики ЄС офіційно перейшов до доктрини «відкритої стратегічної автономії», яка стала концептуальною основою оновленої торговельної політики. Суть підходу полягає в тому, що Союз прагне зберегти максимально відкриту участь у глобальній торгівлі, але водночас хоче уникати надмірної залежності від окремих країн, регіонів чи постачальників, особливо у стратегічних секторах. Це безпосередньо впливає на диверсифікацію зовнішньоекономічних зв'язків. Мова вже не про поворот до протекціонізму, а про більш усвідомлене управління відкритістю, коли пріоритети безпеки та стійкості вбудовуються в торговельну політику, про що згадувалось у попередніх підрозділах.

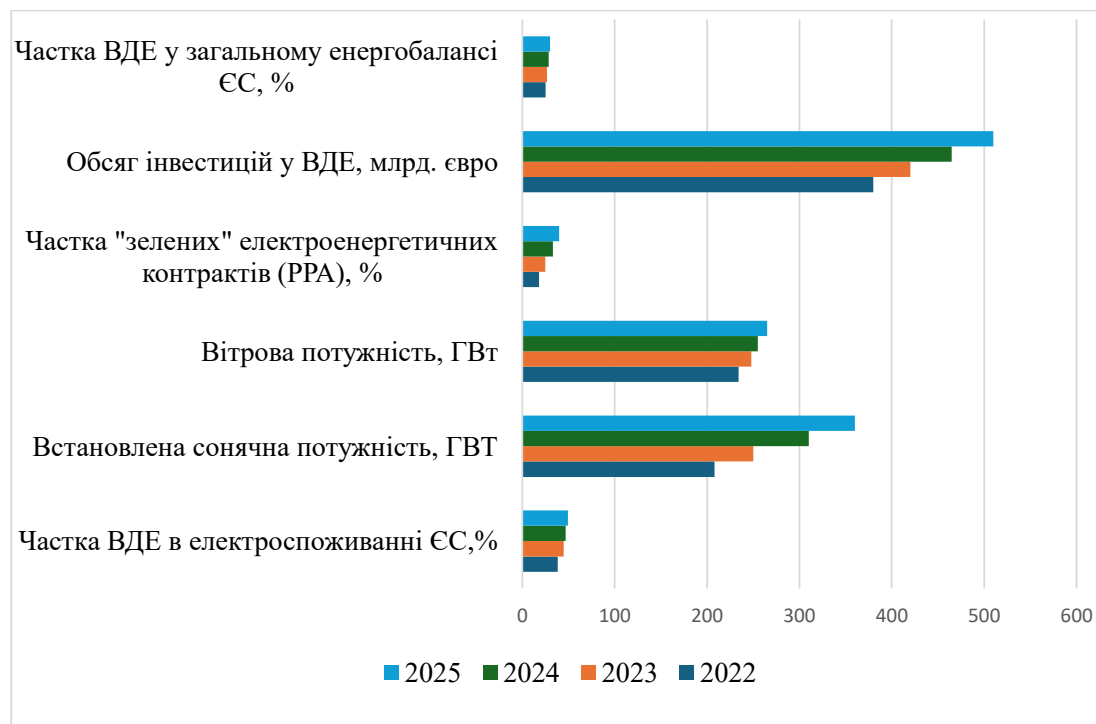

Рис. 2. Розвиток сектору відновлюваної енергетики в ЄС за період 2022–2025 рр.

Джерело: сформовано авторами на основі [8]

Розвиток сектору відновлюваної енергетики став одним із найбільш помітних результатів лібералізації енергетичного ринку ЄС. Посилення конкуренції на ринку електроенергії та зростання ролі приватних інвестицій прискорили структурну перебудову системи електрогенерації як видно з рис. 2 частка ВДЕ в електроспоживанні ЄС у 2022–2025 рр. зросла з 38,5 % до 49,5 %, тоді як встановлена сонячна потужність збільшилася з 208 до 360 ГВт. Одночасно обсяг інвестицій у відновлювану енергетику досяг 510 млрд євро, що відобразило активізацію процесів декарбонізації та переорієнтацію інвестиційних потоків у низьковуглецеву генерацію. Значно зросла роль корпоративних «зелених» контрактів РРА.

Висновки. Результати дослідження засвідчили, що на сучасному етапі санкційна та енергетична політики Європейського Союзу

вийшли за межі інструментів короткострокового реагування та набули статусу стратегічних механізмів трансформації зовнішньоекономічної моделі об'єднання.

Енергетична політика ЄС сформувалася як один із визначальних елементів його гео-економічної стратегії. Енергетичний сектор став платформою для інтеграції кліматичних пріоритетів, підвищення технологічної конкурентоспроможності та забезпечення надійності енергопостачання. Відмова від імпорту російських енергоносіїв, а також прискорене впровадження відновлюваних джерел енергії та заходів з енергоефективності становлять основу довгострокової моделі розвитку, у межах якої скорочення енергоємності економіки та залежності від зовнішніх постачальників розглядається як важливий чинник зміцнення стійкості до зовнішнього впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гончар М. Європейський LNG щит: як Україна зміцнює енергобезпеку через партнерів. *Українська енергетика*. 2025. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/yevropeiskiy-lng-shchyt-iak-ukraina-zmitsniue-enerhobezpeku-cherez-partneriv>. (дата звернення 30.05.2026).
2. Гончар, М., Іщук, О., Стукаленко, І. Політико-дипломатичні аспекти енергетичної війни рф проти України та ЄС: наслідки та контрзаходи. *Центр глобалістики «Стратегія XXI»*. 2022. URL: <https://analytics.intsecurity.org/energetic-war-consequences/> (дата звернення 28.05.2026).
3. Дем'янчук О., Сингаєвська Д. Енергетична сек'юритизація ЄС: місце України в європейській енергетичній системі. *Політичні дослідження*. 2024. № 1 (7). С. 159–171.
4. Кукуруз О. В., Батанова Н. М. Енергетична політика ЄС: реформування та проблеми реалізації в контексті геополітичних викликів. *Політикус*. 2023. № 5. С.55–60
5. EU imports of energy products decreased again in 2025. *Eurostat News*. 2026. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260325-3>. (дата звернення 4.06.2026).
6. EU imports of energy products decreased again in 2025. *Eurostat News*. 2026. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260325-3>. (дата звернення 30.05.2026).
7. European Stability Mechanism. Energy security and economic growth – lessons from recent energy shocks in the EU. *ESM Briefs*. 2026. URL: <https://www.esm.europa.eu/ESM-briefs/energy-security-and-economic-growth-lessons-recent-energy-shocks-eu>. (дата звернення 9.06.2026).
8. Eurostat. 47% of EU's electricity came from renewables in 2025. *Eurostat news : News articles*. 2026. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260319-2>. (дата звернення 30.05.2026).
9. Eurostat. EU primary energy consumption decreased by 4% in 2023. *Eurostat news : News articles*. 2024. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241220-1>. (дата звернення 10.06.2026).
10. Eurostat. Shedding light on energy in Europe – 2024 edition : interactive publication. *Luxembourg : Publications Office of the European Union*, 2024. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/energy-2024>. (дата звернення 30.05.2026).
11. International Energy Agency. URL: <https://www.iea.org> (дата звернення 11.06.2026).
12. Progress on competitiveness of clean energy technologies: report from the Commission to the European Parliament and the Council. *European Commission*. – Brussels. 2025. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0074&qid=1740650518877>. (дата звернення 11.06.2026).
13. REPowerEU: повна відмова ЄС від російських енергоносіїв. *Громадська спілка «Біоенергетична асоціація України» (UABIO)*. 2025. URL: <https://uabio.org/news/17727/>. (дата звернення 11.06.2026).
14. Two years since Ukraine and Moldova synchronised electricity grids with EU. *European Commission*. 2024. URL: https://energy.ec.europa.eu/news/2-years-ukraine-and-moldova-synchronised-electricity-grids-eu-2024-03-15_en (дата звернення 11.06.2026).

REFERENCES:

1. Honchar M. (2025) Yevropeyskyi LNG shchyt: yak Ukraina zmitsniuie enerhobezpeku cherez partneriv [European LNG Shield: How Ukraine Strengthens Energy Security Through Partners]. *Ukrainska enerhetyka*. Available at: <https://ua-energy.org/uk/posts/yevropeyskyi-lng-shchyt-iak-ukraina-zmitsniuie-enerhobezpeku-cherez-partneriv>. (accessed May, 30, 2026). (in Ukrainian)
2. Honchar, M., Ishchuk, O., Stukalenko, I. (2022) Polityko-dyplomatychni aspekty enerhetychnoi viiny rf proty Ukrainy ta YeS: naslidky ta kontrzakhody [Political and diplomatic aspects of the energy war of the Russian Federation against Ukraine and the EU: consequences and countermeasures]. *Tsentr hlobalistyky „Stratehiia KhKhI”*. Available at: <https://analytics.intsecurity.org/energetic-war-consequences/> (accessed May, 28, 2026). (in Ukrainian)
3. Demianchuk O., Synhaievska D. (2024) Enerhetychna sekiurytyzatsiia YeS: mistse Ukrainy v yevropeiskii enerhetychnii systemi [EU energy securitization: Ukraine's place in the European energy system]. *Politychni doslidzhennia*. no1 (7). pp. 159 – 171. (in Ukrainian)
4. Kukuruz O. V., Batanova N. M. (2023) Enerhetychna polityka YeS: reformuvannia ta problemy realizatsii v konteksti heopolitychnykh vyklykiv. [EU energy policy: reform and implementation problems in the context of geopolitical challenges]. *Politykus*. no 5. pp. 55–60 (in Ukrainian)
5. EU imports of energy products decreased again in 2025. (2026). *Eurostat News*. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260325-3>. (accessed June, 4, 2026).
6. EU imports of energy products decreased again in 2025. (2026). *Eurostat News*. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260325-3>. (accessed May, 30, 2026).
7. European Stability Mechanism. Energy security and economic growth – lessons from recent energy shocks in the EU. (2026). *ESM Briefs*. Available at: <https://www.esm.europa.eu/ESM-briefs/energy-security-and-economic-growth-lessons-recent-energy-shocks-eu>. (accessed June, 9, 2026).
8. Eurostat. 47% of EU's electricity came from renewables in 2025. (2026). *Eurostat news : News articles*. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20260319-2>. (accessed May, 30, 2026).
9. Eurostat. EU primary energy consumption decreased by 4% in 2023. (2024). *Eurostat news : News articles*. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20241220-1>. (accessed June, 10, 2026).
10. Eurostat. Shedding light on energy in Europe – 2024 edition : interactive publication (2024). *Luxembourg : Publications Office of the European Union*. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/energy-2024>. (accessed May, 30, 2026).
11. International Energy Agency. Available at: <https://www.iea.org> (accessed June, 11, 2026).
12. Progress on competitiveness of clean energy technologies: report from the Commission to the European Parliament and the Council. (2025). *European Commission. – Brussels*. Available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52025DC0074&qid=1740650518877>. (accessed June, 11, 2026).
13. REPowerEU: povna vidmova YeS vid rosiiskykh enerhonosiiv [REPowerEU: EU's complete rejection of Russian energy sources]. *Hromadska spilka “Bioenerhetychna asotsiatsiia Ukrainy” (UABIO)*. (2025). Available at: <https://uabio.org/news/17727/>. (accessed June, 11, 2026). (in Ukrainian)
14. Two years since Ukraine and Moldova synchronised electricity grids with EU. (2024). *European Commission*. Available at: https://energy.ec.europa.eu/news/2-years-ukraine-and-moldova-synchronised-electricity-grids-eu-2024-03-15_en (accessed June, 11, 2026).

Дата надходження статті: 24.06.2026

Дата прийняття статті до публікації: 04.08.2026

Дата публікації статті: 11.08.2026